

YMCHWIL GYMDEITHASOL RHIF: 14/2019
DYDDIAD CYHOEDDI 26/03/2019

Ymchwil ar Oblygiadau Brexit ar y Gweithlu Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant yng Nghymru

Crynodeb Gweithredol

1. Nodau a methodoleg yr ymchwil

- 1.1 Cafodd Ipsos MORI ei gomisiynu gan Lywodraeth Cymru i gynnal arolwg o ddarparwyr gwasanaethau er mwyn helpu i ddeall effeithiau posibl Brexit, a sut y gall ryngweithio â'r heriau gweithlu sydd eisoes yn wynebu'r sectorau gofal cymdeithasol a gofal plant.
- 1.2 Prif nod yr ymchwil oedd darparu gwybodaeth glir am nifer y gweithwyr sydd o'r UE ac nid y DU mewn is-sectorau penodol o fewn y sectorau gofal cymdeithasol a gofal plant (gwasanaethau gofal cartref, gwasanaethau gofal preswyl, cartrefi preswyl i blant, gwarchod plant a gofalu am blant yn ystod y dydd). Yn benodol, roedd yn anelu at wneud y canlynol:
 - darparu amcangyfrif cadarn o gyfraniad presennol gweithwyr sydd o'r UE ac nid y DU yn y sectorau gofal cymdeithasol a gofal plant cofrestredig;
 - nodi'r heriau y gallai darparwyr eu hwynebu o ganlyniad i Brexit.
- 1.3 Roedd yr ymchwil hon yn cynnwys arolwg dull cymysg o wasanaethau gofal cymdeithasol a gwasanaethau gofal plant cofrestredig yng Nghymru, a oedd ar gael ar-lein a dros y ffôn.
- 1.4 Rhoddodd Llywodraeth Cymru fanylion lleoliadau sydd wedi'u cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru i Ipsos MORI. Roedd y ffrâm samplu'n cynnwys manylion cyhoeddus sylfaenol y gwasanaethau gofal cymdeithasol a'r gwasanaethau gofal plant cofrestredig sydd o fewn y cwmpas, fel cyfeiriad e-bost, cyfeiriad post a rhifau ffôn, os oedd y rhain ar gael.
- 1.5 Cafodd y gwaith maes ei wneud rhwng 17 Rhagfyr 2018 ac 16 Ionawr 2019. Mae'r canfyddiadau'n seiliedig ar ymatebion gan 843 o wasanaethau cofrestredig: 486 gwasanaeth gofal cymdeithasol a 357 gwasanaeth gofal plant.

2. Prif ganfyddiadau

Maint y gweithlu sydd o'r UE ac nid y DU

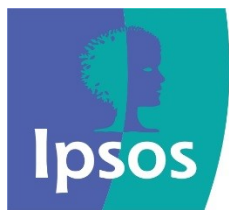
- 2.1 Yn ôl yr amcangyfrifon, mae 6.4% o'r staff mewn lleoliadau gofal cymdeithasol cofrestredig yng Nghymru, a 4.5% o'r staff mewn gwasanaethau gofal plant cofrestredig yng Nghymru, yn wladolion sydd o'r UE ac nid y DU. Yn seiliedig ar gyfyngau hyder yr amcangyfrifon hyn, mae hyn yn cyfateb i rhwng tua 2,060 a 3,730 o weithwyr gofal cymdeithasol, a rhwng tua 410 a 1,100 o weithwyr gofal plant.¹

Recriwtio a chadw

- 2.2 Mae recriwtio yn her yn y sectorau gofal cymdeithasol a gofal plant. Dywedodd 58% o'r ymatebwyr gofal cymdeithasol a 47% o'r ymatebwyr gofalu am blant yn ystod y dydd eu bod wedi'i chael hi'n anodd recriwtio yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.
- 2.3 O ran gofal cymdeithasol, mae'r heriau hyn yn fwyaf tebygol o fod yn ddwys ym maes gofal cartref ac wrth recriwtio nyrsys ac ymarferwyr iechyd a gofal cymdeithasol sydd wedi cofrestru â'r Cyngor Nyrsys a Bydwragedd. O ran gofal plant, recriwtio ymarferwyr gofal plant yw'r her fwyaf. Yn y ddau sector, mae recriwtio staff gweinyddol/cymorth a rheolwyr yn fwy syml, o gymharu.
- 2.4 Roedd problemau cadw yn llai cyffredin, ond eto i gyd cawsant eu hadrodd gan chwarter y gwasanaethau gofal cymdeithasol cofrestredig. Dywedodd cyfran debyg o'r gwasanaethau gofalu am blant yn ystod y dydd eu bod wedi'i chael hi'n haws cadw staff (10%) a'i chael hi'n anodd cadw staff (12%) yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Eto, problemau cadw oedd fwyaf dwys o ran nyrsys sydd wedi'u cofrestru â'r Cyngor Nyrsys a Bydwragedd yn y sector gofal cymdeithasol ac, (i raddau llai) ymarferwyr gofal plant ym maes gofalu am blant yn ystod y dydd.
- 2.5 Ychydig o newid a fu yn y ddau sector o ran nifer y ceisiadau am swydd gan weithwyr sydd o'r UE ac nid y DU dros y 12 mis diwethaf, ac yn rhwyddineb neu anhawster cadw staff o wledydd yr UE ac nid y DU. Fodd bynnag, gan adleisio'r safbwyntiau ar recriwtio a chadw staff yn fwy cyffredinol, roedd gwasanaethau gofal cymdeithasol cofrestredig ychydig yn fwy tebygol o adrodd heriau wrth recriwtio a chadw nyrsys sydd wedi'u cofrestru â'r Cyngor Nyrsys a Bydwragedd ac, (i raddau llai) ymarferwyr gofal plant ym maes gofalu am blant yn ystod y dydd.
- 2.6 Wrth ei ystyried yn erbyn y cyd-destun ehangach o heriau staffio yn y sectorau gofal cymdeithasol a gofal plant, mae gan unrhyw effaith y caiff Brexit o ran hawliau neu dueddiadau gwladolion yr UE ac nid y DU i aros yn y DU y potensial i ddwysáu'r heriau recriwtio presennol yn y sectorau.

¹ Sylwch nad oedd yr ymchwil yn cynnwys pob lleoliad, dim ond y rheini sydd wedi'u cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru.

Awduron yr Adroddiad: Hutcheson, Linda and Ormston, Rachel, Ipsos MORI

Adroddiad ymchwil llawn: Hutcheson, L; Ormston, R (2019). *Ymchwil ar Oblygiadau Brexit ar y Gweithlu Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant yng Nghymru*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru, GSR adroddiad rhif 14/2019

Ar gael yn: <https://llyw.cymru/effaith-brexit-ar-y-gweithlu-gofal-cymdeithasol-gofal-plant-0>

Mae'r safbwyntiau a fynegwyd yn yr adroddiad hwn yn perthyn i'r ymchwilwyr ac nid o reidrwydd Llywodraeth Cymru.

I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â:

Ymchwil Gymdeithasol a Gwybodaeth
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

E-bost: faye.gracey@llyw.cymru

OGL © Hawlfraint y Goron ISBN digidol 978-1-83876-022-9